

Meedoen is de Kunst

Kaders Cultuur

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Vooraf

Wethouder Cultuur
Karin Oyevaar

Monoprint op de cover: Gerda Houtman, Driebergen

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

Tijdens de coronajaren heeft de cultuursector stilgelegen. Ondanks alle inspanningen om het belang van kunst en cultuur onder de aandacht te brengen, waren het zware tijden voor de sector. En nog steeds zijn de bezoekersaantallen niet terug op het niveau van voor corona.

Dat motiveert mij, als wethouder Cultuur van onze gemeente, om te stáán voor de culturele sector en het belang ervan te blijven benadrukken. Jong en oud te blijven stimuleren om lokale culturele evenementen te bezoeken, zelf kunst te maken en creatief bezig te zijn. In deze nieuwe cultuurnota ligt het accent daarom

ook op bereikbaar, lokaal en inclusief cultuurbeleid. Meedoen moet makkelijker, op dat gebied liggen er kansen voor verbeteringen. We willen de komende jaren de zichtbaarheid van culturele initiatieven in onze gemeente vergroten, meer aandacht voor lokale makers en cultuureducatie voor de jeugd beter borgen. Kunst en cultuur weer volledig omarmen en lokale kunstenaars opnieuw de waardering geven die ze verdienen.

Kunst en cultuur verbindt en verbreedert, geeft plezier en zet aan tot nadenken. Het mag gelukkig weer, laten we er samen voor zorgen dat iedereen die dat wil ook mee kan doen!

© Muziekfestival Utrechtse Heuvelrug, Gusta ter Veen

Inleiding

Met deze nota Meedoen is de Kunst, actualiseren we de nota de 'Kunst van het bloeien 2019 – 2022'. De kaders en doelen voor het cultuurbeleid leggen we vast in deze nota. De concrete uitwerking in acties en speerpunten worden door het college verwerkt in het uitvoeringsplan. Op basis van dit uitvoeringsplan rapporteert het college over de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid.

We geven kort weer waar onze gemeente staat op het gebied van kunst en cultuur, en we gaan in op de rol die onze gemeente daarin speelt. Vervolgens beschrijven we wat we willen bereiken, we benoemen dat in de hoofddoelen en de onderliggende subdoelen, ofwel thema's. We geven daarna aan wat we tot stand willen brengen.

In het uitvoeringsplan staat beschreven hoe we dit gaan doen. We benoemen daarin acties en speerpunten voor de komende drie jaar en beschrijven hoe we uitvoering geven aan de doelen.

Wat we de komende periode van plan zijn, is ontstaan in samenwerking met het culturele veld, de cultuurcoach en inwoners in onze gemeente. De raad is gevraagd een richtinggevend advies te geven over de hoofd- en subdoelen van ons cultuurbeleid.

Cultuur in onze gemeente

Cultuur draagt bij aan artistieke, maatschappelijke en economische waarden in onze gemeente. De combinatie cultuur, erfgoed, natuur en landschap is medebepalend voor de aantrekkelijkheid van onze gemeente.

Er gebeurt veel op het gebied van cultuur. De dorpen in onze gemeente kenmerken zich door een bloeiend verenigingsleven in kunst en cultuur. Er zijn culturele evenementen en tradities, zoals de Grietmarkt in Amerongen, het Bloemencorso in Leersum en de diverse atelierroutes.

Daarnaast wonen en werken er veel kunstenaars in onze gemeente. Er valt daardoor veel te genieten van muziek, toneel en beeldende kunst. In de eerste plaats natuurlijk door de uitvoerders en beoefenaars zelf, maar ook door het publiek dat de weg naar podia en exposities weet te vinden.

In onze gemeente beschikken we bovendien niet alleen over binnenruimten waar kunst beoefend en uitgevoerd kan worden; juist ook onze buitenruimte, natuur en erfgoed leent zich uitstekend voor bijzondere evenementen.

Sinds de vaststelling van de "Kunst van het bloeien 2019-2022" hebben we een bijzondere periode gekend. De maatregelen rondom Covid - 19 trokken een zware wissel op het culturele veld, kunstenaars, amateurkunst en verenigingen. Al te zeer werd duidelijk hoe cultuur en kunst gemist werden in een samenleving die praktisch op slot zat. In 2021 en 2022 maakten inwoners en culturele organisaties gebruik van de extra subsidieregelingen die we vanuit de gemeente instelden om de sector een helpende hand te bieden.

We vroegen het culturele veld om input; waarop moet het cultuurbeleid aangepast worden en waar moeten andere accenten worden gelegd? Hieruit kwam naar voren dat het culturele veld is veranderd en zich moet aanpassen. Professionals en docenten zijn in een andere sector gaan werken. Vrijwilligers zijn moeilijker te vinden. Dit laatste speelt breder dan alleen in het culturele veld en nemen we niet mee in deze nota.

De bibliotheek

In de nota "Kunst van het bloeien" is het in stand houden van een laagdrempelige bibliotheekvoorziening expliciet benoemd.

De functie van de bibliotheek gaat verder dan alleen kunst en cultuur. Bibliotheek Z-O-U-T speelt een steeds belangrijkere rol in onze gemeente. De bibliotheek is te vinden in de dorpen Amerongen, Driebergen, Doorn, Leersum en Maarn. Naast het fysieke leesaanbod en internetmogelijkheden, speelt de bibliotheek een rol bij het bevorderen van lezen, participatie in de informatiesamenleving, ontmoeting en een leven lang ontwikkelen. De rol van de bibliotheek in de samenleving is niet meer weg te denken.

Bibliotheek Z-O-U-T is een belangrijke partner in het uitvoeren van ons cultuurbeleid. De cultuurcoach is ondergebracht bij de bibliotheek en de bibliotheek verzorgt de programmering van theatervoorstellingen in de diverse cultuurhuizen.

Wat is de rol van de gemeente?

Samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties werken we aan het versterken van de sociale basis in onze dorpen. Kunst en cultuur dragen bij aan de gezondheid van inwoners, de leefbaarheid en sociale samenhang in onze dorpen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat cultuur en kunst bereikbaar, laagdrempelig en inclusief zijn: iedereen moet kunnen meedoen.

Voor het onderwerp cultuur pakken we als gemeente een faciliterende rol. Wat we niet doen is zelf aanjagen of initiëren. Waarom niet? We denken dat het culturele veld en inwoners dat grotendeels zelf kunnen. We koesteren de kracht van inwoners en culturele ondernemers, we ondersteunen ze bij het organiseren van culturele initiatieven. We faciliteren waar nodig, verstrekken subsidies, we informeren, verbinden en stimuleren cultureel ondernemerschap.

Zo subsidiëren we het lokale bibliotheekwerk en activiteiten van onze lokale toneel-, dans- en muziekverenigingen. We faciliteren o.a. theater in de cultuurhuizen, verbinden makers via de cultuurcoach en adviseren over externe fondsen. Wij zien en waarderen de kracht van het culturele veld zelf, dat zelf allerlei evenementen, van groot tot klein, kan organiseren.

We maken gebruik van trends en ontwikkelingen om inwoners zoveel mogelijk van cultuur te kunnen laten genieten. Mede door de gevolgen van Covid-19 en sociale media worden we steeds digitaler. Er wordt steeds vaker een beroep gedaan op de regie en het vermogen tot zelforganisatie van inwoners. De komende periode leggen we meer nadruk op lokaal en inclusief, zodat iedereen kan meedoen.

Maatschappelijk vastgoed

De vele culturele activiteiten in onze gemeente vinden plaats op diverse locaties: particuliere gebouwen, multifunctionele accommodaties, cultuurhuizen of buiten in de open lucht. De gemeente subsidieert culturele activiteiten, geen huisvestingskosten specifiek voor cultuur. Het is echter wel goed te melden dat hierop enkele uitzonderingen zijn. Op basis van afspraken in het verleden ondersteunen we het Historisch Museum Amerongen, de muziekschool Doorn en de Oudheidkamer Doorn. Deze afspraken maken geen onderdeel uit van dit cultuurbeleid.

Duurzaamheid

Culturele ondernemers en organisaties worden aangespoord hun CO2-voetprint zo laag mogelijk te houden, onder meer in de beschikkingen die worden toegestuurd bij subsidieverlening voor culturele evenementen. Kansen liggen vooral bij het beperken van afval, stimuleren van duurzaam vervoer en gebruik van energiezuinige en lokale producten. We benadrukken het belang van lokaal, bereikbaar en dichtbij in onze uitgangspunten voor cultuurbeleid en vragen organisaties die worden gesubsidieerd door de gemeente ervoor zorg te dragen dat de activiteit geen of weinig belasting vormt voor het milieu.

Doelen

In deze nota staan vier hoofddoelen benoemd, daarnaast zijn er subdoelen (thema's). Ieder hoofdstuk begint met een korte inleiding waarin de thema's worden benoemd. We geven daarin kort aan wat we tot stand willen brengen. In het uitvoeringsplan staat verder beschreven hoe we dit gaan doen. Daar staan acties en speerpunten benoemd en beschrijven we hoe we uitvoering geven aan de doelen.

Foto: Victor Schutijser

Hoofddoel

Als gemeente werken we samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties aan het behouden en versterken van de sociale structuur in de dorpen om deze vitaal te houden. Cultuur draagt bij aan deze sociale basis en zorgt voor sociale samenhang, verbinding en participatie in dorpen en gemeentebreed.

In de nota "Kunst van het bloeien" hebben we beschreven dat we dit willen bereiken door:

- * Het versterken lokale culturele infrastructuur;
- * Het ontplooiën van talenten van inwoners;
- * Het versterken van de as van cultuur, erfgoed en natuur/landschap;
- * Het in stand houden van een laagdrempelige bibliotheekvoorziening.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Lokaal en inclusief

De doelen, thema's en acties uit de nota Kunst van het Bloeien 2019 – 2022 zijn nog actueel en bieden voldoende handvatten voor het culturele veld, maar verdienen een update. Zoals vermeld: we leggen de focus op lokaal, inclusief en laagdrempelig, voegen toe en laten weg. Het gaat dan om:

Het benadrukken van de zichtbaarheid van wat er lokaal speelt. Gerichte en frequente informatievoorziening over cultuur en kunst zijn voorwaarden om de lokale culturele structuur te versterken.

Cultuur moet inclusief zijn, laagdrempelig en bereikbaar. Voor inwoners met een smalle beurs, jongeren, ouderen en inwoners met een functiebeperking moeten er voldoende mogelijkheden zijn om zich te kunnen ontplooiën en aan culturele activiteiten deel te nemen.

We benadrukken meer het belang van cultuureducatie voor jeugd.

In onze gemeente zijn veel lokale cultuurmakers en ondernemers: we versterken dit netwerk.

We zetten meer in op het Versterken van de Eigen Kracht en het faciliteren en ondersteunen van cultureel ondernemerschap.

Trots op Cultuur: we leggen meer nadruk op de zichtbaarheid van Cultuurhistorisch erfgoed, lokale kunst en erfgoed.

Thema's

De thema's, zoals die ook in de nota "Kunst van het Bloeien" zijn benoemd werken we hieronder verder uit.

Informeren

Verbinden

Eigen kracht
versterken

Ontplooien

Trots op erfgoed
en cultuur

Samenwerken

Informereren

Goede informatievoorziening is een voorwaarde om de lokale culturele structuur te versterken en iedereen te laten meedoen. Meer informatie en publiciteit levert meer bezoekers op, zorgt voor minder overlap, meer samenwerking tussen culturele instellingen en nodigt uit om mee te doen. Een centraal informatiepunt is nuttig voor het onderwijs, culturele instellingen en cultuur- en kunstmakers. We zetten in op meerdere fronten en bundelen waar het handig is.

Hoe vullen we dit verder in?

Dichtbij huis kunst en cultuur kunnen zien en bezoeken verlaagt voor inwoners de drempel om naar bijvoorbeeld het theater, langs een kunstroute of op een cursus te gaan. We leggen de nadruk op het lokale en zetten sterker in op informeren en promoten van wat lokaal beschikbaar is. We vergroten de zichtbaarheid van lokale kunst en cultuur, zodat iedereen zoveel mogelijk kennis kan nemen van culturele activiteiten en kan meedoen.

Lokale Omroep

Lokale radio en tv spelen een belangrijke rol voor ouderen en inwoners die slecht ter been zijn, en voor inwoners die thuis willen genieten van cultuur. Samen met de gemeente Wijk bij Duurstede bekostigt onze gemeente de lokale omroep, Regio 90 FM. Eens per vijf jaar geeft de gemeenteraad aanwijzingen voor het verlengen van de zendmachtiging. Regio 90 FM opereert onafhankelijk en verzorgt, met voornamelijk vrijwilligers, een zo breed mogelijk palet aan radio- en tv-uitzendingen voor de regio in samenwerking met Slotstad radio en tv. Cultuur, kunst en sport, zijn hierin belangrijk.

Speerpunt

Vergroten van zichtbaarheid kan onder andere door een digitaal informatief platform in te richten voor informatie en promotie over lokale evenementen voor cultuur, kunst en erfgoed. Een platform dat voor iedere inwoner bereikbaar is en makkelijk toegang biedt.

Verbinden

Om het lokale culturele veld te versterken, is het belangrijk dat inwoners (en ondernemers) met culturele vragen gekoppeld worden aan inwoners of organisaties met aanbod. Verbinding met het culturele veld, het onderwijs en jeugd is zeer belangrijk. Jongeren moeten zich op jongere leeftijd dicht bij huis kunnen ontplooiën, zodat zij hier later profijt van hebben.

Speerpunt

De Cultuurcoach is onze uitvoeringspartner en legt onder andere de verbinding met het lokale culturele veld en onderwijs. De komende jaren verstevigen we de functie waardoor ook cultuureducatie voor de jeugd op basisscholen geborgd wordt.

We zetten meer in op cultuureducatie op basisscholen en in combinatie met lokale kunstenaars.

Biologische producten
Kunst
Straattheater
Kinderactiviteiten
Muziek

Grietmarkt

Kom ook!

Zaterdag
10 september

10.00 - 17.00 / 18.00 Grietmaal
Margaretha Turnorlaan
Amerongen

Va voor meer info naar grietmarkt.nl

Mede mogelijk gemaakt door:

GEMEENTE UTRECHTSE HEUVELRUG
Laundry Innovators
Nuyt Groep
REMONDIS WORKING FOR THE FUTURE
eBU

Eigen kracht versterken

In onze gemeente doen inwoners veel zelf. Het (culturele) verenigingsleven bloeit en inwoners zijn over het algemeen prima in staat hun eigen leven vorm te geven. We faciliteren dit door cultureel ondernemerschap te stimuleren. De eigen kracht van inwoners de kans geven en waar nodig versterken we. We blijven hier aandacht aan geven.

Hoe vullen we dit verder in?

We verlagen de drempel naar de gemeente als facilitator en verbinder, zodat meer inwoners gebruik maken van mogelijkheden om cultuur vorm te geven. Heldere subsidievoorwaarden en bereikbaarheid van gemeentelijke subsidies maken onderdeel uit van een verbeterplan van de rekenkamercommissie. Bij het vergunnen van evenementen en het garanderen van veiligheid bij culturele activiteiten speelt de gemeente een rol, ook hierin is het doel aanvragers meer te faciliteren.

[Bekijk Subsidieloket
Gemeente Utrechtse Heuvelrug](#)

Speerpunt

- * We leggen de komende tijd méér nadruk op advies fondsenwerving zodat meer inwoners geholpen kunnen worden. Ook faciliteren we workshops, fysiek of online, over dit onderwerp.
- * We zetten meer in op faciliteren bij gemeentelijke subsidies, bijvoorbeeld via e-herkenning. We zetten in op een gebruiksvriendelijke vergunningverlening.
- * Het bundelen van de ruime (lokale) kennis van de cultuursector vinden we belangrijk, zodat initiatiefnemers kunnen leren van andere initiatiefnemers of cultuurkenners in het lokale netwerk. De Cultuurcoach speelt hierin een rol.

Ontplooiën

Ontplooiing van cultureel talent is leuk en verrijkt je leven. Daarnaast zorgt ontplooiing ervoor dat inwoners dingen samen gaan doen. Dit creëert verbinding en bevordert participatie. In het bijzonder hebben we aandacht voor cultuureducatie van jeugd, vooral via de scholen. We hebben aandacht voor het lokale aanbod en willen activiteiten laagdrempelig bereikbaar houden.

Hoe vullen we dit verder in?

Dichtbij huis kunst en cultuur kunnen zien of bezoeken verlaagt voor inwoners de drempel om naar het theater, langs een kunstroute of cursus te gaan. Meer inwoners, jeugd en ouderen moeten kunnen deelnemen aan culturele activiteiten.

Als gemeente vinden we het belangrijk dat kinderen in aanraking komen met het lokale cultuuraanbod. We willen verbindingen tussen scholen en het culturele veld stimuleren en faciliteren. Door kinderen kennis te laten maken met de lokale cultuur leren ze hun eigen omgeving beter kennen.

Speerpunt

- * **Lokale laagdrempelige activiteiten**
We faciliteren een cultureel programma in de diverse cultuurhuizen. Lokaal talent krijgt daarbij alle gelegenheid. Iedereen moet kunnen meedoen.
- * **Educatie**
We zetten meer in op cultuureducatie op basisscholen met inzet van de cultuurcoach. Cultuur moet bereikbaar zijn voor iedereen.
We onderzoeken hoe we meer inwoners kunnen laten genieten van kunst en cultuur. Ook inwoners en kinderen uit gezinnen met een laag inkomen moeten kunnen deelnemen.
- * **Doelgroepen, ouderen en mensen met een functiebeperking**
We zijn een dementievriendelijke gemeente. Meedoen aan theater of zang en dans kan een remmend effect hebben op beginnende dementie. We hebben hier aandacht voor en stimuleren culturele initiatiefnemers hiervan bewust te zijn en er rekening mee te houden.

Trots op erfgoed en cultuur

We zijn trots op het rijke cultureel historisch erfgoed; de landgoederen, kastelen en buitenplaatsen in onze gemeente, meestal gecombineerd met het mooie landschap. Zij geven culturele waarde en identiteit aan onze gemeente. Het versterken van de as cultuur, erfgoed en natuur/landschap draagt bij aan de verbondenheid van inwoners met hun dorp/gemeente en vergroot tegelijkertijd de aantrekkingskracht van de Utrechtse Heuvelrug.

Van buitenaf worden er culturele evenementen rondom erfgoedlocaties georganiseerd, waar erfgoed en natuur/landschap bij betrokken zijn. Voor culturele evenementen kunnen we ook aansluiten bij en samenwerken met ondernemers. Cultuurhistorisch erfgoed verdient nog meer zichtbaarheid.

Speerpunt

* Subsidies

We continueren het zoeken naar verbinding in de vorm van evenementen waarbij cultuur en erfgoed samen komen. We zoeken voor culturele evenementen ook aansluiting en samenwerking bij en met ondernemers. Wij faciliteren hen om zichzelf zichtbaar te maken tijdens evenementen op erfgoedlocaties en/of in de natuur via subsidieverlening.

* De Dichter op de Heuvelrug

We continueren de functie van dorpsdichter als "Poëtisch Ambassadeur van de Utrechtse Heuvelrug.

Foto: Historisch Festival Doorn

Samenwerken

In onze gemeente zijn veel culturele instellingen actief. Toch gebeurt dit vaak nog los van elkaar. Door verbindingen te leggen tussen culturele instellingen, binnen en buiten de gemeente, kunnen meer mensen kennis maken met cultuur. Samenwerking wordt zo versterkt en doordat meer partijen de activiteiten zichtbaar maken, worden ze ook beter gevonden en bezocht.

Speerpunt

* Eilandjes naar elkaar toe brengen

Het zoeken naar samenwerking en verbindingen bouwen we verder uit. Culturele instellingen hebben goede ideeën over het organiseren van evenementen. We willen dat de instellingen naar elkaar doorverwijzen.

Voorbeeld: een theatervoorstelling op een erfgoedlocatie werkt samen met een muziekensemble voor de pauzeverpozing en kunstexposities kunnen plaatsvinden op landgoederen en bij kastelen.

* Regionale samenwerking

De Provincie speelt een belangrijke rol als organisator van cultuur, cultuurmakers en erfgoed in de provincie Utrecht. Veelal aangestuurd door grotere gemeenten zoals Utrecht en Amersfoort. Als gemeente haken wij hierop aan en geven we input voor het provinciaal overleg "Stedelijke Regio". We delen mee in de culturele opbrengst van projecten die de Provincie uitrolt.

Financiën

Het jaarlijks benodigd budget voor cultuur is structureel verwerkt in de begroting als onderdeel van het programma 6 Sociale Basis. Voor de uitvoering van deze nota is een bedrag van € 168.000,- beschikbaar, waarbij dit bedrag als volgt is opgebouwd:

Informer en (zichtbaarheid: informatie en promotie, vindbaarheid)	€ 10.000
Verbind en (grotendeels activiteiten cultuurcoach)	€ 50.000
Eigen kracht versterken (advisering, workshops, fondsenwerving)	€ 2.500
Ontplooi en (o.a. culturele programmering, subsidies cultuureducatie jeugd)	€ 90.000
Trots op cultuur (subsidies en dorpsdichter)	€ 10.000
Samenwerken (subsidies)	€ 5.500
Totaal	€ 168.000

Afbeelding: De Hoop & Koning

Onze Berg

zijn ouders hadden bij zijn komst
zijn toekomst al voorspeld
Julius Jelmer van den Berg
zal zegevieren op de berg
die uitstijgt boven de rivieren
uit de tijd van de Romeinen

Julius Jelmer van den Berg
nam de Alto de Amerongen
sneller dan het peloton
hij won de trui met kleine col
'de la cuarta categoria'
Julius Jelmer heeft geknald
voor het tricot van de klimmers
voor de trui met blauwe ballen

niet het beest van Asturië
of de steile Angliru
maar de 'Bulto de Amerongen'
waar zovelen stuk op gaan
werd de keuze van de renner
met de mooie achternaam

Gera Pronk, dorpsdichter van de Utrechtse Heuvelrug

*Op 20 augustus 2022 pakte Julius Jelmer van den Berg
de eerste bergpunten van de Vuelta op de
Amerongse Berg.*

Colofon

Dit is een uitgave van Gemeente Utrechtse Heuvelrug.
Deze kadernota is door de gemeenteraad vastgesteld op 20 april 2023.
Auteur: Marianne Dolman | januari 2023 | www.heuvelrug.nl | info@heuvelrug.nl

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG